

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka ◆ Godišnja preplata 50 din ◆ Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 ◆ Telefon uredništva 30-866 i 26-516, uprave 30-866 ◆ Račun Poštanske štedionice br. 57.686 ◆ Oglasi po ceniku ◆ Rukopisi se ne vraćaju ◆

Beograd, 30 decembar 1938
God. IX ◆ Broj 48

Iz stare u Novu Godinu

Opet je jedna godina za nama, i to jedna od najsudbonosnijih, a sigrano najburnija od svih, od vremena velikog rata.

Po čemu najburnija? Da li po velikim pronalascima, po epohalnim naporima za saradnju između država, ili po uredbama i zakonima koji bi osigurali zadovoljstvo i blagostanje što većem broju ljudi, staležu i načaju... I što se u toj godini tako veliko dogodilo? Da li su podignuti neki monumentalni hramovi umetnosti, nauke ili religije; da li su udareni temelji novim naučanjima, koja će obogatiti carstvo duha; da li su države i narodi sklopili neke nove ugovore, po kojima će, umesto takmičenja u naoružanju, sve zajedno pregnuti da podižu zemljoradnju i zanatstvo, da daju slobodnog maha međunarodnoj trgovini, da zidaju ceste i bolnice, škole i biblioteke, domove narodnog zdravlja i institute za telesno vaspitanje naroda?

Ne, — dvadeseta godina nakon najstrašnijih od svih ratova na svetu, ostaće u sećanjima istorije zato, što je jedva, i za dlaku, izbegnut novi rat, verovatno još strašniji nego li je bio onaj pre dvadeset godina; i što je taj rat izbegnut jedino zato, što je jedan mali, napredni i slovenski narod morao da prinese sebe za žrtvu. I kad bi tom žrtvom bilo zaista otklonjeno sve što je prošlu godinu učinilo burnom!... Ali, dok je jedan uzrok izbegnut, čitav niz novih uzroka javio se neposredno nakon njega i sa tom žalosnom baštinom odlazi stara godina u nepovrat, ostavljajući novou u naslede spor oko Tunisa, Nice i Korzike, spor oko Memela, spor oko Velike Ukrajine, spor oko Sueza i Džibutija, a da ne govorimo o čitavom nizu već davno krvarećih mesta, kao što su Španija, Kina, Palestina, jevrejsko pitanje itd.

Za ljudi koji su imalo skloni malodušnosti, perspektiva je zaista strašna; ali je utoliko jači razlog za one, koji se ponose svesnom voljom, da toj perspektivi pogledaju odvažno u oči i da se spreče da muški dočekaju sve njene eventualnosti.

Sokolstvo nije samo škola etičkih vrlina i telesnog jačanja, nego i škola čvrste volje, upornog optimizma i spremnosti da se dočekaju najteže prilike. U dobru je lako dobru biti, na muci se poznavaju junaci! U vremenima, kada se činilo da su evropski problemi za uvek rešeni i da je mir trajno osiguran, lako je bilo verovati u budućnost malih naroda, u mirnu saradnju između država, u slovensku uzajamnost i u pozvanje Jugoslavije u Srednjoj Evropi i na Balkanu. Ali danas, kad poklonici uspeha šire nauku o nemogućnosti malih da se odupru većima i o neizbežnosti interesnih sfera velikih nacija; kada se sa ironijom govori o slovenstvu i kada sa toliko strana pokušava da se minira jugoslovenstvo; kada se čini da narod narodu postaje vuk, — u takvim vremenima verovati u snagu i u budućnost Jugoslavije, u njenu sposobnost da bude jednak pravedna i jednak mila svima Srbima, Hrvatima i Slovincima, u njeno značenje i ulogu u Srednjoj Evropi i na Balkanu, može samo onaj koga nikakve časovite peripetije ne mogu da slome, onaj koji ne veruje u ideale samo onda kad su ti ideiali u naletu, nego i onda kad izdržavaju kušnju, — a to znači pravi i svestrano izgrađeni jugoslovenski Soko! — Sokolstvo je oduvek bilo ono koje je u našem narodu gajilo veru u dobro, tako da, zahvaljujući njemu, nacionalni ljudi u bivšoj Austro-Ugarskoj, ni u danima potpunog pregrenja Srbije, Rumunije i Belgije, nisu ni za čas posumnjali u konačnu pobedu pravedne stvari. I ma da su ih mnogi zato nazivali utopistima, taj njihova utopija se pokazala kao jedina prava stvarnost.

To je ono čime Sokolstvo treba da prede i iz ove stare i burne godine, u novu, za koju se još nezna da li će biti još burnija, ali koja za Sokolstvo i ja Jugoslovenstvo treba svakako da predstavlja plodonosnu i konstruktivnu etapu. Jer jedino onda, ako Sokolstvo u Novu Godinu bude ušlo sa punom verom u konačnu pobedu pravde i u veliku budućnost Jugoslavije, ono će moći da za te ideale uloži i sve svoje sile. Snaga i kompaktnost naroda i države treba da u novoj godini izvojuju nove konstruktivne pobeđe, čiji glavni poslenik treba da bude Sokolstvo. Mogu oku nas da izbjegu još teži sukobi, — za sve to moramo biti spremni, svojom odlučnošću, jednodušnošću i verom, jednako kao i unaprednom dobrovoljom, da se sve što je u našoj moći učini, da se pravdi i slobodi zadovolji i da Jugoslavija u novoj godini bude što sretnija i što kompaktnej.

To je najbolje jemstvo i u najburnijim vremenima, a Sokolstvo treba da je prvo u osiguranju tog jemstva

Vratimo se vežbaonicil!

Naši nam sokolski vođi — naši stari prednjaci — govoraju: „Vežbaonica je sve i sva! Vežbaonica stvara sokole i prave ljudi! Vežbaonica je izvor svega dobrog! I mi za sve imamo da zahvalimo jedino vežbaonici!“

Ni trenutka nismo posumnjali u te njihove reči! Proživesmo i doživesmo sve to! Dodosmo do spoznaje, da su te njihove reči istina i to sušta istina! Dodosmo do spoznaje, da je vežbaonica kovačica, koja je toliko lepih dela iskovala! Da je iskovala tolike naše sokolske velikane, pa da i mi, za sve dobro što posedujemo, imamo da zahvalimo samo i jedino vežbaonici!

Tako govorahu naši stari prednjaci, a tako i mi sada govorimo! Šta vidimo s druge strane? Šta sada govore ti naši bivši učitelji? Šta oni rade?

Otudiše se od vežbaonice! Vežbaonica je sada poslednja! Za vežbaonicu ne samo da ne mare, nego su, kao eventualni „odlučujući“ na sednicama društvenih i župskih uprava, veoma škrati prema onoj, kojoj duguju sve. Tada je sve preće od vežbaonice! Hoćemo li i mi biti takvi, hoćemo li i mi govoriti i raditi tako? Držim da nebismo smeli!

Braćo i sestre! Vratimo se vežbaonici, ona nas je održala do sada, pa će nas održati i u budućem!

Ivan P. Sedlaček.

Jugoslovenskom Sokolstvu o Novoj Godini

Braće i sestre,

Nedavno smo radospno i oduševljeno proslavili 20-godišnjicu narodnog ujedinjenja i stvaranja Jugoslavije. U ovoj godini navršavaju se dve decenije od ujedinjenja ranijih pokrajinskih sokolskih saveza u jedinstveno jugoslovensko Sokolstvo slobodne države. Jedan narod, jedna država i jedno Sokolstvo, bio je oduvek sokolski ideal, još u davnina predratna vremena, i krajnji cilj sokolskog života i rada. Predratno Sokolstvo bilo je širokogrudi nosilač ovih najplemenitijih nacionanih težija i borac za njihovo ostvarenje. Posleratno jugoslovensko Sokolstvo nastavilo je svoj rad u najlepšim tradicijama predratnog Sokolstva, u imajući iz srpskog, hrvatskog i slovenačkog sokolstva sve što je u njima bilo najbolje.

Veliko je i značajno delo koje je izvršilo jugoslovensko Sokolstvo za dve poslednje decenije. Posle državnog ujedinjenja, trebalo je posetići potpuno dužno narodno jedinstvo. U radu na tome delu, jugoslovensko Sokolstvo nalazi svoj najviši i najglavniji zadatak jer državno jedinstvo dobiva svoju punu vrednost tek sa dužnivim jedinstvom naroda. Često smo u svome putu naizilazili na raznovrsne i velike prepreke. Trebalo je boriti se sa zabludama prošlosti, razbijati predrasude i nepoverenje, širiti ljubav i učajamno poverenje. Razlike koje su postojale između naših plemena, uslovljene različitim istorijskim, političkim, kulturnim i verskim uticajima, kojima su bili izloženi pojedini delovi našega naroda, trebalo je uklanjati i ujednačavati. I ma koliko da nam je bila topla želja da se to izvede što brže i potpunije, bili smo od uvek svesni da se potpuno stapanje u jedinstven narod može postići samo postepeno i sa najvećom istrajanju i strpljivošću. Naš put bio je uvek prav.

Duboko verujemo da je i jedino s ravan, jer nas na njega učuju samo ljubav prema celokupnom jugoslovenskom narodu i interesu državne zajednice, koja pruža veće mogućnosti za svestrani napredak svih deo a našeg naroda. Bili smo uvek svesni da ćemo samo složni i tesno povezani moći da se odupremo sima opasnošćima, i da se održi no i spremi u međunarodnoj utakmici, sadašnjice i sutrašnjice. Nepokolebljivo verujemo u konačnu pobjedu svojih idea i uverenja. Veru i strpljenje nećemo ništa izgubiti, jer znamo da je duhovno jedinstvo i kod drugih većih naroda prolazilo kroz iste teškoće, pa je ipak ostvareno. Duboko verujemo da se to jedinstvo ničim neće moći tako brzo i temeljno ostvariti, kao kulturno-vaspitnim radom Sokolstva i njegovim metodama: **n govanjem duha pravde i s'ole ode, širin m shvatjanja, verskom tolerancijom i tržnjom za socijalnom pravdom.**

Naša je sveta dužnost da se borimo za svoje ideale. Naročito u trenutcima kada izgleda da sve društvene struje idu protiv jedne ideje, na onima je koji su snažni, svesni, borbeni i idealni, da uporno stoje na braniku te ideje! Uskoro će sve naše sokolske jedinice održati svoje godišnje skupštine. Tu je prilika da se kritički rasmotri rad u prošloj godini i da se složno doneše plan za rad u idućoj godini. To je prilika i mesto gde se svakome članu naše organizacije daje mogućnost i pravo da izreče svoj sud i kaže svoje mišljenje. Tu su svi jednaki, sa istim pravima. **U izboru naših uprava dolazi do izražaja puna sokol-**

ska demokratija. Izaberite, sestre i braće, u svoje uprave one među vama koji uživaju vaše najveće poverenje. Ali voštvo koje ste izabrali svojom voljom, pružite punu potporu i pomoć u radu! Dužnost je sviju nas da brižljivo čuvamo autoritet onih koje sasto svojim poverenjem postavili na časne ali teške i pune odgovornosti položaje. To je naša dužnost ne prema ličnostima koje se nalaze u sokolskom voštvo, već prema funkcijama koje oni nose i prema ugledu i interesu celokupnog Sokolstva.

Zbog prilika u kojima se danas nalazimo i radi važnih zadataka koje imamo da izvršimo, više no ikada potrebno je očuvati punu disciplinu u našim redovima i neokrnjen autoritet sokolskog voštva. Samo tako ćemo moći sačuvati naš ugled i steći poštovanje i izvan naših redova, pa i kod naših protivnika. Snaga jednoga pokreta i jedne organizacije ne zavisi samo od broja, već od svesti, discipline, oduševljenja, borbenosti i spremnosti za žrtvu njegovih pripadnika.

Vremena su teška i ozbiljna. U trećoj godini sokolske Petrove petoletke očekuje nas veliki rad. Samo koncentracijom svih sokolskih snaga, udruženim naporom i savesnim ispunjenjem dužnosti, možemo uspešno izvršiti svoj zadatak i doći do pune pobede naših idealima.

Želeći u Novoj godini svima sokolskim jedinicama najlepši uspeh u njihovom radu za dobro Kralja, Naroda i otadžbine, Uprava Saveza šalje svoj braći i sestrama, naraštaju i deci, najtoplje srpske pozdrave!

Zdravo!

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije,

Iz slovenskog Sokolstva

Prilike Sokolstva u Slovačkoj

„Lidove Noviny“ donose dopis iz Ziline, u Slovačkoj, koji je veoma karakterističan za način, kako se u Slovačkoj likvidiraju Sokolska društva. Dopis kaže:

„U pondeljak je sokolana u Žilini bila zvanično predata u ruke Hlinkine garde. Celokupno članstvo Sokola sakupilo se toga dana da prisustvuje poslednjoj sednici, koju vlast, međutim, nije dozvolila. Jedino što je bilo dozvoljeno članstvu, to je da se, u prisustvu predstavnika Hlinkine garde, rastane sa Sokolanom. Starešina Sokola, Dr. Lazenjski, održao je govor u kojemu je pozvao sve da ustraju pri sokolskoj misli, i molio prisutne Slovake i Čehе, članove Sokola, da nastave živeti u uzajamnoj saradnji i bratskoj ljubavi. Utvrdio je, da društvo broji 638 članova, i da su, od proglašenja slovačke autonomije do toga dana, samo jedan član i 3 članice istupile iz društva. Ta vernost sokolskoj misli neka služi članstvu kao uzor za daljnje držanje. Na koncu je otvorena državna himna i slovačka himna „Hej Slovaci“. Cim je to dovršeno, ušao je u salu odred Hlinkine garde, a na zgradi je izvešena autonomistička zastava. Sve je izvedeno u miru, na što su se saučesnici razili svojim kućama, sa različitim osećajima u srcu“.

Ukrajinsko gibanje i glasovi o stvaranju ukrajinske države

Autonomija Potkarpatske Rusije izazvala je, kao što je poznato, vrlo jako gibanje među Ukrajincima u Poljskoj, a kao što se čini, i među Ukrajincima u Sovjetskoj Rusiji. Govori se i o tome da bi autonomna Potkarpatska Rusija trebala da posluži kao jezgro za stvaranje buduće Velike Ukrajine, koja bi se sastojala iz ukrajinskih zemalja današnje Čehoslovačke Republike, pa zatim Poljske i Sovjetske Rusije. Na taj način bi trebala da se stvori jedna nova slovenska država, za koju se čak u poslednje vreme pronela vest, da bi na čelo trebao da joj dođe ruski veiški knez, Vladimir.

U svim tim vestima, o stvaranju Velike Ukrajine, ima nesumnjivo još mnogo preuranjene i preuvečane; u prvom redu zato, što ni Poljska ni Sovjetska Rusija neće na laki način pristati da otstope teritorije koje im pripadaju. Istina je, doduše, da se iz Berlina sa simpatijom gleda na ukrajinsko gibanje te da su raniji nemački planovi i programi imali u vidu stvaranje jedne ukrajinske države, pod nemačkim protektoratom; da ti planovi i danas nalaze potporu u potrebi demografskih i ekonomskih interesa Nemačke na Istoču; ali je isto tako istina da se problem Ukrajine ne može postaviti na isti način, kao problem sudskeih Nemaca; prvo zato što se je u tom slučaju Nemačka zalagala za svoje sunarodnjake, protiv jedne jedine, i to mnogo slabije države, dok se ovde radi o jednom posve različitom narodu, čiji problem bi trebalo postaviti protiv tri države, od kojih su dve pričično jake.

Ako, dakle, stvaranje Velike Ukrajine i nije tako blisko, kao što bi to izgledalo, ukrajinsko pitanje je otvoreno u najvećoj meri, ne samo stvaranjem autonomne Potkarpatske Rusije, nego i memorandumom ukrajinskih poslanika u poljskom saboru, koji su za teritorije nastanjene od Ukrajinaca zatražili punu autonomiju, sličnu onoj što ju je dobila Potkarpatska Rusija. Prema tom memorandumu, ta autonomija bi trebala da se protegne na osam poljskih pokrajina, što znači na trećinu zemljишta sadašnje poljske države, koje zemljiste broji oko 9 milijuna stanovnika. Ukrainci tvrde naime, da na tom zemljisu živi 7 milijuna Ukrajinaca, dok ih poljska statistika priznaje samo četiri i po milijuna. Po veri se ti Ukrainci razlikuju također od Poljaka jer su Poljaci svi katolici, dok velika većina poljskih Ukrajinaca pripada unijatskoj crkvi, sa staroslovenskim bogosluženjem, za razliku od Ukrainaca

u Sovjetskoj Rusiji, koji pripadaju pravoslavnoj crkvi.

Što se tiče Ukrajinaca u Rusiji, stižu vesti da se i tamo zapaža gibanje za dobijanjem autonomije, ali da centralna vlast u Moskvi na svaki način nastoji da to gibanje uguši. U Potkarpatskoj Rusiji koja je dobila autonomiju u Čehoslovačkoj državi, nalazi se sada na vlasti ukrajinska struja, ali su sve do nedavno u toj pokrajini bili premoćniji pristalice ruske struje, koji su se osećali jednim narodom sa Rušinom i protivili se ukrajinskom separatizmu. Bivši prvi predsednik vlade autonomne Potkarpatske Rusije, Brodi, bio je također pristalicu ruske struje, pa je baš zato (kad je viđao, da će se, po želji Rajha, favorizovati ukrajinsku struju) pokušao da povede pregovore sa Madarima, za pripojenje Potkarpatske Rusije Madarskoj. Time bi svoju zemlju bio izručio na milost i nemiošt Madarima, koji bi Ruse madarizirali isto tako kao i Ukrajince; ali to najbolje dokazuje, koliki su interesi u sukobu kod pitanja o stvaranju Velike Ukrajine. Ni Čehoslovačka Republika, koja želi svakako da Potkarpatsku Rusiju sačuva sebi, makar i pod voćtvom ukrajinske struje, ne bi mogla lakši srcu da primi otcepljenje te zemlje; dok bi je Poljska radije videla u rukama Madara, nego da potporom Rajha, posluži kao ishodište za nove zahteve Ukrajinaca prema njom. Na taj način se dogodilo, da je čehoslovačka vlast u Pragu morala ovih dana da sasluša protest Varšave i Moskve protiv ireditističke propagande među Ukrajincima, koja se vrši na zemljisu Čehoslovačke, ma koliko da sama na toj propagandi nema nikakvog naročitog interesa.

Skupština župe Celje

Pišu nam iz Celja: Dana 18 decembra održana je glavna godišnja skupština Sokolske župe Celje, na kojoj je bilo prisutno i zastupljeno 40 jedinica, od 58 jedinica, što ih broji župa. Dan ranije održan je pouzdani sastanak delegata, na kome su uzeli učešće i predstavnici još nekih jedinica, koji su medutim na dan skupštine morali otpustiti.

Skupština je protekla u najlepšem raspoloženju, tako da je dobila svečani manifestacioni karakter, jer su svi predlozi bili primljeni jednoglasno i sve odluke donesene u bratskom sporazumu. Skupštini je predsedao starešina župe, br. Jože Smertnik, a kao delegat Saveza SKJ, učestvovao je Dr. Mihailo Vukobradović, starešina župe Bjelovar. Brat Vukobradović je u ime Saveza

pozdravio skupštinu, podvlačeći koliko je zadovoljan odazivom jedinica i bratskom atmosferom koja na skupštini vlada. Doneši su vrlo važni zaključci za dalji rad Sokolstva na teritoriji župe, naročito u televežbačkom, prosvetnom i narodno-odbrambenom pravcu. Na koncu je jednodušno prihvadena rezolucija u kojoj se ističe privrženost Sokolstva narodnom jedinstvu te velikom i snažnoj Jugoslaviji, zatim ljubav i odanost prema Kralju i Dinastiji i podvlaći se da, uprkos datim obećanjima, nisu do sada bile reparirane krvice koje su nanesene pojedini sokolskim radnicima, uzornim rodoljubima. U rezoluciji se spominje i željenje, što je jedan takav istaknuti sokolski radnik, kao što je brat Hajušek, bio premešten iz područja župe Celje, što pretstavlja veliku štetu za sokolsku i nacionalnu misao. Na koncu se spominje i to, da sokolski radnici Župe Celje nije našao ni na kakvu potporu sa strane vlasti u Dravskoj banovini.

Izabrana je ponovo stara uprava, sa bratom Jože Smertnikom na čelu, i burno pozdravljena.

Odašiljanje pošte Savezu SKJ i sokolskim listovima

Savez SKJ, uputio je svima bratskim župama, društvinu i četvama, okružnicu, u kojoj kaže:

Reorganizacijom poštanske službe u Beogradu ukazala se potreba, da se, radi nesmetanog i bržeg dostavljanja poštanskih pošiljaka Saveznoj Upravi, na svakoj pošiljci dade oznaku: PO-STANSKI FAH tr. 342, dok druga na znaku adrese (ulica i broj) nije potrebna. Na taj način će Savezu namenjene pošiljke stiati mnogo brže i ranije nego li do sada, pa će to ubrzati i poslovanje Saveza, a župe i jedinice će brže dobijati odgovore.

Savezna Uprava moći će bratske jedinice da ovo smatraju vrlo važnim i da prema tome postupe.

Uredništvo i administracija „Sokolskog glasnika“, jednako kao i nove savezne revije „Soko“, moli takođe sve bratske župe, društva i čete, kao i sve pojedince i saradnike sokolskih listova, da sve svoje pošiljke, koje tim listovima upućuju, adresiraju uvek sa naznakom: Beograd, — Poštanski fah tr. 342, bez potrebe da naznači i ime ulice.

To je naročito važno za sokolsku štampu, jer je dosadašnjim upućivanjem pošte na Savez SKJ, ili na adresu listova, ali bez naznake poštanskog faha, pošta stizala sa znatnim zadocnjenjem, što je za novinarski rad od vrlo velike štete. Novom naznakom poštanskog faha, pošta će stizati mnogo brže i tako će sokolske novine moći ranije da dobiju poslate im članke i vesti.

Za telesno vaspitanje naših žena!

Sestra E. Skalarjeva podnела je na sednici Izvršnog Odbora SKJ, opširan referat o telesnom vaspitanju žena, iz koga donosimo ovaj zanimljivi zaključak i predlog:

Pošmatrajući tel. vaspitanje žena u našoj zemlji, čovek mora doći do zaključka da je sve to premašlo, šta se do sada radilo. Nužno je da na telesnom vaspitanju žena saraduju, ne samo organizacije privatne inicijative, koje se bave telesnim vaspitanjem, nego i državne vlasti.

Codine 1933 bio je proglašen Zakon o tel. vaspitanju, koji u pogledu tel. vasp. ženske omladine sadrži jedino to, da se u vodi obavezna nastava tel. vaspitanja za svu mušku i žensku omladinu Kralj. Jugoslavije, u svim školama. To je vrlo malo i još se ne izvodi svuda, tako kako treba. Bez sumnje je žena važan činitelj u odgoju naroda. Deca su prepustena sasvim njoj, da ih uzgaja, a veći deo omladine sve do 14 godina, pa i dalje.

Tko hoće vaspitavati druge, treba da je sam vaspitan. Zato treba da se polaže više pažnje na telesno vaspitanje ženske omladine, koja ima, kad doraste, važnu zadaću: da vaspitava buduće generacije.

Trebalo bi da se Zakon o tel. vaspitanju protegne i na žensku omladinu van škola, do navršene 21 godine. Razume se, da bi se moralno tel. vaspitanje vršiti na način, koji je primeran ženskoj naravi.

Svrha je ista kao kod muške omladine: Treba i kod žene razvijati nacionalnu svest, jer je duhovno raspoređenje celog naroda (i žene!) jako važno za odbranu naroda. Saradnja žene u odbrani je potrebna već obzirom na to, što žena mora u modernom ratu same čuvati svoju glavu i glavu svoje dece.

Da bi se Zakon o tel. vaspitanju mogao protegnuti i na žensku omladinu van škola, treba da se odmah počnu pripreme za to; a u prvom redu da se spremaju ženske nastavice za telesno vaspitanje.

Obzirom na to, da se u jednom dišnjem tečaju za tel. vaspitanje u Beogradu (priredivač Min. fiz. vasp. nar.) nalaze samo muškarci, predlažem da delegacija Saveza SKJ zamoli g. Ministra za fiz. vasp. nar., da se u budućoj školskoj godini primaju u taj tečaj i žene, koje imaju potrebu kvalifikacije. Predavanja bi bila zajednička za muške i ženske, a praktične vežbe odvojene.

Elza Skalarjeva
načelnica Saveza SKJ

Miško Jovanović i Sokolstvo

Sa željom da ovo nekoliko pisama posluži kao prilog istoriji predratnog srpskog sokolstva u Bosni i Hercegovini, u kojoj je pok. br. Miško Jovanović, kao starešina "Srpskog sokola" u Tuzli i nadzornik posavsko-podrinjskog okruga Srpske sokolske župe bosansko-hercegovačke, odigrao veliku ulogu, objavljujem ih hronološkim redom, bez ikakve izmene u tekstu:*)

I

Bratskoj

Srpskoj Sokolskoj župi

Bosansko-Hercegovačkoj

u Sarajevo

Na vaše br. pitanje od 16 ov. mj. odgovaram, da će sudjelovati na II hrv. svesokolskom Sletu u Zagrebu, dočim na srp. hercegovačkome u Trebinju neću moći sudjelovati, prema tome nemogu ni Župnoj sjednici sudjelovati. U slučaju ako se bude sjednica održavala, mene će zastupati na istoj voda Župe br. Stevo Žakula.

Miško Jovanović, s. r.

II

Tuzla 9 Avgusta 1911

Draga braćo!

Prilikom održavanja II. herc. srp. so-

*) Pisma su pisana cirilicom, a datum u njima su po starom kalendaru. (Pisac).

kol. Sleta u Trebinju, pozdravio sam ovaj Slet uime nas posavsko-podrinjskih srp. Sokolova, telegrafski ovijem riječima:

Sakupljeni braći pod barjakom srpskog sokolstva i misli, želimo uspjehu u plemenitom radu, duhom učestvujemo u današnjem slavlju, sekundirajući sa tih(e) Save i brze Drine braći u kršne vrletine: Hercegovci i Bosanci, sokolovi sivi: Zdravo.

Posavsko-podrinjski Srpski Sokolovi Zdravo!

Miško P. Jovanović, s. r.

III

Srpskoj Sokolskoj Župi

u Sarajevu

Na dopis koji ste uputili Sokolima, da vam se javi (pošalje) spisak onih Sokolova, koji su priložili za "Crveni Krst", javljam br. Župi, da sam ja, kao nadzornik okruga, u svoje vrijeme, pozvao sve Sokole u mojem okrugu, da međusobno sakupi priloge. Ovome su se odazvali Sokoli iz: Tuzle, Brčkog, Zvornika, Bratunca, Doboja, Koprivne, Gračanice i Purašića, i sakupljeno je u svemu 1606 kruna. Ovu svotu sam poslao srp. centr. Banci u Sarajevu, kao prilog: Srpskih Sokolova i Sokolica posavsko-podrinjskog Okruga.

Ovo je držim dovoljno, i nije potrebno detaljniji (poimenički) spisak.

Tuzla 9/XII 912

Miško P. Jovanović, s. r.

IV

Srpskoj Sokolskoj Župi
bosansko-hercegovačkoj

Sarajevo

U nedelju dne 27 ov. mj., kao nadzornik Okruga pohodio sam br. Srpski Soko u Srebrenici. U Srebrenicu sam prispio ok(o) 3h po podne, sa Sokolima vježbao, te poslije vježbe u prostorijama tamošnje srpske čitaonice sa odborom pregledao društvenu arhivu i knjige, porazgovorio se o sokolskim stvarima, oprostio se sa Sokolima i otišao da spavam.

Nakon što sam legao (oko 7½ č.) došao je jedan policij i pozvao me da se kod kotarskog predstojnika prijavim. Nisam htio otiti, nego sam mu dao moju kartu i ponudio pasoš. Poslije kratkoga vremena, došla je žandarska patrola, digla me iz kreveta i otjerala u Kotarski ured.

Kotarski predstojnik g. Deftedarović uzeo je moj ispit na zapisnik, zašto sam u Srebrenicu došao, zabranio mi je daljne putovanje u svrhu obilaženja Sokola, i naredio mi je, da imadem najkasnije za 1 sat iz Srebrenice otpovjetati za Tuzlu.

Odupirao sam se toj odluci da ne idem noću, jer je bilo vrlo ladno i gusta pomrčina. Na to mi je žandarska patrola pripretila, da imadem odmah otpovjetati, ili će me zatvoriti. Naravski da nisam htio da padam žandarmima šaka, nego sam oko 10 h noću iz Srebrenice preko Zvornika u Tuzlu otpovjetao.

V

Srpskoj Sokolskoj Župi.

u Sarajevu.

Izveštavam br. Župu o ovojne, i napominjem, da mi je prije nekoliko dana ovdanji okružni predstojnik, g. Baron rekaо, da će oni zabraniti okružne nadzornike, jer po pravilima ne postoje, i ako sam mu ja napomenuo župsku pravila. Ja mislim da je on i ovo moje protjeranje iz Srebrenice naredio. Ja imadem još nekoja društva u okrugu da obiđem, te molim br. Župu, da mi na osnovu naših župskih pravila kod zemaljske vlade izradi da mogu u tu svrhu obići Sokole.*)

Zdravo!

Tuzla 29 januara 913.

Miško P. Jovanović, s. r.

V

Srpskoj Sokolskoj Župi.

u Sarajevu.

Izveštavam br. Župu, da su izaslani br. društava iz Tuzle, Puračića, Doboja, Dervente, Modriče, Gračanice, Kožuha, Vranjaka i Koprivne, održali u Kožuhama u nedelju 10 ov. mj. sastanak, na kome su se sporazujeli, da održe svoj sokolski slet u Kožuhama

Pravilnik za polaganje ispita članova SKJ za skraćeni rok u vojski

Načelništvo Saveza SKJ uputilo je svima bratskim župama, društvima i četama, o-kružnicu, u kojoj kaže da je osnova pri stvaranju Sokolstva bila iskustvom stečena istina, da je „u zdravom telu zdrav duh“, a konačni cilj svakog telesnog obrazovanja da je odbrana svoje rodene grupe i svoje države.

Imajući to u vidu, predviđeno je zakonom da se sokolima vojnicima skrati rok služenja u kadru za 3 meseca, odnosno 45 dana. Da bi se opravdala ova zakonska olakšica, nije dovoljna samo okretnost i snaga nego i znanje, koje se traži od svakog vojnika, kao borca i sokola, da lakše izvrši dobiveni zadatak.

Da bi se sokoli, budući vojnici, isticali znanjem i spremom, koju su do sada tek u kadru sticali; i da bi pomenutu zakonsku olakšicu dobijali samo oni koji to zaista zaslužuju, potrebno je da članovi sokola u svojim jedinicama sprovedu izvesne, t. zv. prevojnike vežbe.

Da bi SSKJ mogao u punom uverenju da prosledi molbe braće za skraćeni rok, polagače svi oni članovi koji žele da se posluže tom zakonskom olakšicom, ispit iz predmeta po pravilniku, koji glasi:

PRAVILNIK

Za polaganje ispita članova SSKJ, kandidata za povlasticu skraćenog kadrovskog roka, kod obaveznog služenja u vojski

Član 1.

Da bi se postigla što veća svestrana sprema sokola-vojnika koji dolaze na otsluženje kadrovskog roka, propisuje se ispit za sve članove SSKJ koji reflektiraju na skraćenje kadrovskog roka.

Član 2.

Ispit se polaže pred župskim poverenjstvom, koje sastavlja načelništvo župe. Ispitna komisija se sastoji iz 1 člana načelništva župe i potrebnog broja članova stručnog odbora župe. Ispit se održava u vremenu, koje odredi načelništvo župe. Svaki kandidat za skraćeni rok polagaće ispit u toku jedne godine pre stupanja u kadar.

Član 3.

Pravo na polaganje ovoga ispita ima svaki član Saveza SKJ u saglasnosti sa čl. 42 i 49 Zakona o ustrojstvu Vojske i Mornarice, nadopunjanim naredenjem g. Ministra vojske i mornarice D. br. 689 od 22.II.1934. god. (Okružnica SSKJ, br. 10 od 12.II.1934).

Član 4.

Ispit se deli na usmeni, pismeni i praktični.

U pismenom delu ispita (tema iz narodne istorije ili diktat) kandidat treba da dokaze pismenost.

U praktičnom delu treba da se dokaze izvesna telesna sposobnost, te kandidat treba savladati ove vežbe:

1 trčanje na 100 m — 16 sek.,
2 10 zgibova u visu (na vratilu, krugovima, ljestvama ili grđi),
3 skok u daljinu — 350 cm,
4 trčanje 1.500 m — 7 minuta,
5 bacanje bombe (model Kragujevac) u cilj na 25 m. (cilj je pravougaonik 3:2 m u sredini vidna meta).

Ispit iz specijalnih predmeta (usmeno i praktično).

Jedinačna obuka: Osnovni stavovi bez oružja: „mirno“, „na mestu voljno“, „voljno“. Osnovni stavovi sa oružjem: stav klečeći, stav ležeći, mirno, o desno rame, k nozi, gotovo. Kretanje običnim i trčecim korakom i trkom i prelaz iz jedne brzine u drugu.

Okretanje na mestu i u kretanju: — na desno — na levo — poludesno — polulevo i — na levo krug.

Punjene i pražnjene puške.

Pozdravljanje sa i bez oružja pojedince.

Desetična obuka: pojam desetine, podela i razbroj. Vrsta, razvijeni front, kolona po jedan, prosti i dvojni redovi. Ravnanje na mestu. Kretanje. Okretanje na mestu i u kretanju. Zahodenje i zbor.

Opis glavnih delova puške, prema tome kojom puškom raspolaže društvo — četa. Opšti pojam o čuvanju i čišćenju puške i municije.

Važnost i zadatak nastave za gadanje.

Obuka u nišanjenju. Obuka u okidanju. Sjedinjena obuka u nišanjenju i okidanju. Obuka o pomeranju nišanske tačke. Školska gadanja. Iznašenje ostojanja. Izvođenje nagradnih gadanja. Poznavanje pribora za gadanje i meta.

Orientacija u prirodi. Stražarska služba, patrolna služba, izvidanje. Sprema i priprava za maršovanje: obuća, odeća, piće, jelo, sunčanica. Red i disciplina na maršu.

Opis i upotreba maske za zaštitu od bojnih otrova u koliko sa istim jedinicama raspolaže.

Član 5.

Za položeni ispit župska načelništva izdaće kandidatu Uverenje po utvrđenom obrascu, koje će kandidat priložiti molbi za skraćenje vojnog roka, koju upućuje Ministarstvu vojske i mornarice putem svojeg društva, čete, preko župe Savezu.

Bez uverenja o položenom ispitu neće SSKJ nijednu molbu proslediti.

NOTE ZA PROSTE VEŽBE

Note za proste vežbe za sve kategorije za godinu 1939, i klavirske i za duvačku muziku dobiju se kod Jugoslovenske sokolske Matice u Ljubljani, sem za duvačku muziku za proste vežbe članova, koje se dobiju kod sokolske župe Sušak-Rijeka.

Cena klavirskim notama kod Matice je 20.— din. po komadu.

svome radu. Zao mi je i savjest mne grize, da u ovoj godini, ne mogoh ni jedan put obići Sokole u ovome Okrugu. Priključujem se predlogu br. Sokola u Tuzli, da Župa nastoji naći jednoga agitatora, pravoga propovjednika sokolske Ideje, koji bi obilazio pojedina mješta, unosio života u postojećim Sokolima, — pokretao i osnivao nove Sokole.

Molim br. Župu, da me razligeši da je dužnosti kao nadzornika Okruga — želim srpskome Sokolstvu i stručnju radu i napretku, — kličem sokolskim pozdravom:

Tuzla 26 februara 1914.

Miško P. Jovanović, s. r.

*

Godinu dana docnije, 3 februara 1915, kao što je poznato, austrijske vlasti su obesile pisca ovih pisama, kao učesnika u atentatu na Franca Ferdinanda i kao jednog od voda jugoslovenskog revolucionarnog gibanja u Bosni i Hercegovini.

Hajrudin Čurč

„Sokolska Njiva“, kalendar za sokolsko selo, za 1939. g.

I ove godine, kao i prošle, Prosvetni odbor Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije izdao je sokolski kalendar, za svoje jedinice i članstvo, a zatim i za ostalo gradanstvo, koje je naklonjeno Sokolstvu. Kalendar nosi naslov „Sokolska Njiva“, a ukusno

Smrt Karla Čapeka

Baš na dan katoličkog Božića premislio je u Pragu, posle kratke bolesti, najveći i najpoznatiji živući književnik češki, Karel Čapek, čija su dela cenjena, ne samo kod svih slovenskih, nego i na najvećim kulturnim naroda sveta.

Rođen g. 1890, u češkoj provinciji, kao sin lekara, Čapek se već od mladih godina posvetio publicistici i literaturi. Ma da je položio doktorat iz filozofije, živeo je isključivo od pera i sav se predao stvaranju visokih umjetničkih dela, propagiranju uvišenih humanističkih idealja, te izgradivanju savremene češke misli i književnosti. U početku je pisao skupa sa svojim bratom, Josipom Čapekom, ali je brzo počeo samostalno da radi i već svojim prvim pripovetkama i romanima „Fařtka apsolutnoga“, i „Krakatit“, stekao lepo ime. Međutim pravo značenje Čapekovo izbilo je na javu tek njegovom velikom trilogijom romana: „Hordubal“, „Metear“ i „Običan život“, kao i svetskim uspehom njegove drame „R. U. R.“ U tim romanima se naročito ispoljila Čapekova filozofska oštromost, a teza im je relativnost svih pojava u životu, pa i same najstvarnije zbilje. Bogata uobrazila Čapekova naročito je došla do izražaja u romanu „Rat sa daždevnjacima“. Međutim, sva ta filozofija kod Čapeka nema nipošto samo apstraktni cilj, već je u prvom redu posvećena sreći i napretku čovečanstva, poledi pravilje i sljedeći i stvaranju boljeg čoveka. Sudbina čovečanstva glavni je motiv svih Čapekovih dela, pa tako i drame „R. U. R.“, u kojoj je, bežanjem u utopiju, pokazao šta za čovečanstvo znači neprestana mehanizacija i racionalizacija života i kako najveći pronalasci i materijalno blagostanje moraju da dovedu do jalovosti i do uginuća, ako sve to ne bude prožeto toplinom osećaja i ljubavi. Ta visoka humanost i ljubav za čoveka stradalnika, očituje se i u njegovom poslednjem romanu, „Prva parta“, koji ma storski priča uže život čeških rudara.

Nezna se, da li je Čapek bolji u svojim romanima, ili u svojim dramama, koje su prevedene na sve jezike i koje su se davale na svim pozornicama sveta. On je majstor u prikazivanju živog govora ljudi, pa tome, kao i neobičnoj fantaziji i veštini u stvaranju scenske kompozicije, ima da zahvali za uspeh „Stvari Makruša“, „Iz života kukača“, „Bele bolesli“ i „Majke“, od kojih ove dve poslednje smjono zadiru u najvitalnije socijalne i međunarodne probleme današnjice.

Čapek je napisao i čitav niz vrlo zanimljivih putopisa te nekoliko filozofske i eseističke delatnosti, od kojih su najpoznatiji „Razgovori sa Masarykom“.

Na večeru, kao i pri odlasku u Vrhovine

Veliki poštivalac Prezidenta Oslobođitelja i njegov verni saradnik, Čapek je bio ponosan što je mogao plemenite Masarykove misli da ostavi u amanet današnjim i budućim generacijama. I u poslednjim teškim danima za Češko-slovačku Republiku, Čapek je (ma da nije po itički čovek!) uzeo živog učešća, bodreći svojim plamenim članicima narod i upućujući mu reči utehe, nove nadje i lepših izgleda za budućnost. Radio je sve do poslednjeg časa, a njegovu „Molitvu za istinu“ i „Molitvu ovog večera“ čitao je, u teškim danima, čitav narod, kao reč koja je govorila iz srca svakog češkog čoveka.

Dobar deo Čapekovih dela preveden je i na naš jezik, a njegove drame davale su se na svim našim pozornicama. Čapek je među Jugoslovenima imao dobrih prijatelja i sa najvećom simpatijom je pratilo kulturni i nacionalni život našeg naroda.

Iz naših jedinica

IZ SOKOLSKOG DRUŠTVA OTOCAC

Sokolsko društvo Otočac pokazalo je poslednju godinu dana osobitu aktivnost. U programu Sokolske Petrove petoletke spađa i podizanje sokolskog doma, što je za kratko vreme i uspelo, te je u novoj i lepoj sali proslavljen ovogodišnji 1 decembar. Odabranim programom: pre podne na svečanoj sednici, a u veče na svečanoj akademiji, proslavljen je ovaj svečani dan. Br. starešina pukovnik A. Nikolić otvorio je svečanu sednicu, pozdravivši prisutne predstavnike vojske, i ostalih državnih i privatnih ustanova. Naročito je pozdravio članove seoskih četa i decu, — našu uzdanicu i nadu budućnosti. Nikada u Otočcu nije bilo toliko članova i prijatelja sokolstva, kao ove godine. Uprava, ohrabrena ovim moralnim i materijalnim uspehom i dalje će nastaviti rad, krijan i plodonosan za slavu i veličinu našeg Otadžbine.

Ispraćaj starešine Sokolskog društva, potpukovnika br. Aleksandra Nikolića. Sokolsko društvo je mnogo izgubilo premeštanjem dosadašnjeg starešine br. Nikolića. Da bi se odalo u malom priznaje za rad na sokolskom polju u Srežu Otočačkom, a naročito na radu oko podizanja Sokolskog doma, Uprava društva i članstvo priredili su vrlo lepo ispraćaj br. Nikoliću i sestri — supruzi br. Nikolića. Sokolsko društvo Gospic će neći rad br. Nikoliću uputilo je i svoju sokolsku fanfaru. U veče, u oči odlaska priredena je zajednička večera celokupnog članstva uz sudjelovanje sokolske fanfare iz Gospica. Posle večere prodružena je igranka. Sutra dan u dva velika autobusa sa sokolskim fanfarami ispratili su br. Nikolića do Vrhovine. Kroz Vrhovinu je prošla povorka na čelu sa sokolskom fanfarom i državnom zastavom. Masa sveta je pozdravila br. Nikolića oduševljeno.

Na večeri, kao i pri odlasku u Vrhovine

Zatim dolaze kratke pripovetke od naših odličnih pripovedača, šaljivog i ozbiljnog karaktera, kao i članici: „Ob jugoslovensko-nemški meji; — Branislav Nušić; — Vatroslav Jagić; — Trije sokoli; — Dura Paunković; — Jugoslovensko Sokolstvo u godini 1938, — i čitav niz sokolskih pesama.

U „Sokolskoj Njivi“ nalaze se prilozi od najboljih jugoslovenskih pisaca i sokolskih publicista. To su: Petar Preradović; Miroslav Bogić; Savić Jovo; August Šenov; E. L. Gangl; Ivan Krizmanić; A. Ašker; Mladen Belčić; Dr. Laza Popović; Maks Kovačić; Dura Brzaković; Jovan Sundečić; Jovo Zubović; Karel Čapek; St. O. Stanković; Kosta Boljanović; Jovan Udicki; Mirko Tomić; Marko Sablić; Krešimir Kovačić; Branislav Nušić; Radoje Domanović; Miljan Jakobov; V. Vežić i Vladimir Deduš, koji je jedno i urednik ovoga kalendara.

Sva ova imena su i suviše poznata sokolskoj čitalačkoj publici, pa daju dovoljno jemstva, da je kalendar dobro ureden. Zato ga toplo preporučamo svim bratskim jedinicama, kao i prijateljima Sokolstva i članstvu, da ga što pre nabave. Cena mu je samih 8 dinara, a iznosi 10 štampanih tabaka (160 strana). Novac se šalje Povrtnom odboru Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, čekovni broj 58.105.

Upozoravamo da se u kalendaru nalazi i poslednji statistički izveštaj o stanju sokolskih pripadnika u Savezu.

Jeste li postali pretplatni za sokolske listove?

održani su mnogi pozdravni govorovi — kojih je bilo 23 — Zapaženi su govorovi: b.b. Paukovića, Brakusa, Dimovića, Milana Sosečića seljaka iz Hrvatskog Konavla, Jove Delića sveštenika iz Vrhovine itd. Pri polasku voza uz zvuke sokolskog marša, kroz suze i plač ispraćen je br. Nikolić. Zdravo!

M. B.

SOKOLSKI TEČAJ U GOSPIĆU

Sokolska Župa Sušak-Rijeka otvorila je u Gospicu, u Sokolskom domu Kralja Aleksandra I., desetodnevni tečaj za vode sokolskih četa. Tečaj vodi župski prednjak brat Milan Orel, uz pomoć nekih funkcionera Sokolskog društva Gospic. Osim telovežbe, održaće im se predavanja i iz higijene, sokolske organizacije, ideologije i istorije. Ovakvi tečajevi su vrlo korisni za sokolski rad na selu, koji u Lici sve više uzima maha.

Sokolsko društvo Gospic priredilo je i ove godine dečju Nikoljanskiju zabavu, na kojoj su deci podeljeni darovi, a pre toga je Lutkarsko pozorište Sokolskog društva dalo jednu lepu i poučnu predstavu. Na koncu se razvila zabava i ples, uz sviranje društvene glazbe.

LEP RAD DRUŠTVA U ALEKSANDROVU

Pišu nam iz Aleksandrova: Naše sokolsko društvo, koje pripada župi Sušak-Rijeka, pokazuje aktivnost, koja može da se meri sa radom najboljih jedinica u našoj župi. To se naročito videlo prilikom proslave ovogodišnjeg Prvog decembra, kada je, osim svečane sednice, društvo uspelo da organizuje neobično zanimljivu akademiju, kao i vrlo zabavnu čajanku, koja je okupila ne samo članove Sokola, nego i velik broj stanovništva, u najlepšem raspoloženju i nacionalnom oduševljenju. Ovogodišnja proslava Prvog decembra u Aleksandrovu znači dogadaj za naše mesto, o kome će se dugo govoriti.

AKTIVNOST ČETE U SV. JURIU

Pišu nam iz Sv. Jurija ob Ščavnici: Naša sokolska četa je u poslednje vreme priredila čitav niz svečanosti, kojima je pokazala svoju aktivnost i ljubav članstva za sokolski rad. Praznik Prvog decembra bio je praznik Sokolstva i čitavog nacionalnog stanovništva, koje je u većem broju nego ikada pređalo svečanoj sednici. Danas 8 decembra, društvo je priredilo Nikolinju zabavu, kod čega je bilo obdareno preko 70 sokolske dece. U nedelju, 18 decembra, priredena je svečana akademija, kojom je proslavljena 20-godišnjica narodnog i državnog ujedinjenja. Oduševljenje je bilo veliko, a naročito su uspele vežbe muške dece, kao i vežbe ženske dece sa lukovima, te vežbe sa puškama. Program je završen pevanjem himne „Hej Sloveni“.

SOKOLSKI FILM U PRIŠTINI

Na dan 17 decembra prošle godine su brat prof. Mirko Jovanović i brat Pajtondžijević, prednjak skopske župe, posetili Prištini, gde su održali dve kino pretstave za sokolsku decu i naraštaj, kao i za učenike i učenice osnovnih i srednjih škola. Ovu priredbu je organizovalo društveni prostor u Prištini, brat prof. Bora Jovanović.

Tom prilikom su brat Pajtondžijević i brat Mirko prikazali u dva puta pred 942 gledaoca šest sokolskih i zabavnih filmova. Istovremeno je brat Mirko održao svakom prilikom i po jedno predavanje o sokolstvu.

NOV NEMAČKI LIST U JUGOSLAVIJI

Koncem decembra je u Zagrebu izšao prvi broj lista „Deutsche Nachrichten“, organa nemačke manjine u zapadnim krajevima Jugoslavije, koji će izlaziti jedanput nedeljno, pod odgovornim uredništvom Hansa Moschitza, dok je kao vlasnik označen Karl Hermann. U uvodnom članku veli list:

„Mi smo organ ujedinjene i iznutra učvršćene nemačke grupe u Jugoslaviji i govorimo u ime sunarodnika u zapadnom delu zemlje. Najviša vrednost pod čiji znak se stavljamo, jest organsko jedinstvo nemačkog naroda, koje je volja božja i koje je sraslo skupa krvlju, jezikom, kulturom, zajedničkom sudbinom i slobodnim ubedljem.“

U drugom članku, pod naslovom „Božić 1938“, kaže se, između ostalog:

„Godina 1938 je godina rođenja velikog nemačkog Rajha. Zato je razumljivo što ovaj dogadaj dira u dubinu duše svakoga Nemca, u kojoj god zemlji boravio. Svi će oni u ovim božičnim danima obratiti svoje misli nemačkom materinskom narodu, koji

Iz stranog gimnastičkog sveta**SPOROVI OKO OLIMPIJADE**

Prema poslednjim vestima došlo je do prilično krupnih razmimoilaženja u pogledu telovežbačkog programa za Olimpijadu u Finskoj, tako da se može vrlo lako dogoditi da, zbog tih razmimoilaženja, telovežbačka takmičenja budu dovedena u pitanje, ili da budu vrlo mršave rezultate. Kao što je poznato, Medunarodni telovežbački savez je, prilikom Svesokolskog sleta u Pragu, prošle godine, bio utvrđio osnove za telovežbački program buduće olimpijade i to se smatralo definitivnim. Između ostalog bilo je odlučeno da u program udu i telovežbačka takmičenja žena. Dogodilo se, međutim, da je posle toga, kao mesto buduće Olimpijade, bila odredena Finska, umesto Japana, kao što se ranije mislilo; pa su novi domaćini stali najednom da menjaju program, koji je bio utvrđen u Pragu. Kao prva promena javljeno je, da u programu neće biti takmičenja žena, „iz načelnih razloga“. Zna se, međutim, da su na polju ženske telovežbe Finci vrlo slabici i da su to učinili samo iz tih, a nikako iz „načelnih razloga“. U ženskom telovežbačkom svetu nastalo je zvod toga veliko ogorčenje, pa zato iz celoga sveta stižu protesti, koji traže da u program udu i ženska takmičenja.

To, međutim, nije jedino razmimoilaženje, već se ono prostire i na takmičenja muških. Mađa je da u Pragu bio detaljno utvrđen program takmičenja, na koji su pristali i tadašnji domaćini, Japanci, jednakim kao i Finci, ovi poslednji su sada uputili predsedništvu za pripremanje olimpijskih igara, novi načrt programa, koji se prilično razlikuje od prvog i koji stavlja sve međunarodne gimnastičare pred posve novu situaciju. Pretsedništvo se uprotivilo tomu, ali je ipak pokušalo da bar delimično izide Fincima u susret, čime oni nisu nipošto zadovoljni. Zato traže da bude sazvana sednica saveza u Berlinu, čemu se ostala udruženja u najvećoj meri protive, bojeći se da neće biti u pravo vreme gotovi sa pripremama, ako se program u veliko izmeni. Sada se radi o tome, da li će se ipak ostati kod ranijeg programa, ili će doći do nekog kompromisnog rešenja. Mnogi se protive također, da se sednica održi u Berlinu i radije bi išli u Basel, a svi skupa traže da se pitanje što pre reši, ako neće da se potpuno kompromituje uspeh telovežbačkih takmičenja na budućoj Olimpijadi.

TELOVEŽBA U ČESKIM ŠKOLAMA

Nedavno je sekcija profesora telesnog vaspitanja, koja broji oko šesto članova i članica iz čitave Českoslovačke Republike, održala godišnju skupštinu u Pragu, na kojoj je donela važne zaključke. Raspravljalo se o koordinaciji i spajjanju telesnog vaspitanja, školskog i društvenog, pa je izglasan predlog, koji će se predati merodavnim faktorima. Zaključeno je da se preduzmu mere za pojačanje discipline kod učenika srednjih škola i upućen je predlog da se vreme za telesno vaspitanje u srednjim školama povisi na pet časova nedeljno, te da treći čas telesnog vaspitanja, koji treba da bude posvećen narodno-odbranbenom vaspitanju, bude zaveden već od februara. Konačno je istaknut zahtev za jednakopravnost časova telesnog vaspitanja sa časovima iz drugih predmeta.

DUHOVNO RASTROJSTVO OMLADINE I GIMNASTIKA

„Lidove Noviny“ objavljaju članak o povoljnem uticaju telovežbe na pojавu nervoznosti kod današnje školske mladeži, koja se u poslednje vreme sve više javlja. Članak uzima u obzir naročito prilike u Čehoslovačkoj, gde su poslednji dogadaji vrlo negativno delovali na duhovni stav omladine.

Kao najuspešniji lek protiv tog rastrostva, članak preporuča da se pozornost daštva odvratи od vnevnih dogadaja time, što će se ta pozornost obratiti takmičenjima na polju telovežbe. Telovežba je najbolji regulator duhovne prenapetosti, ona uleva vedrinu u duši i jača telesnu otpornost, pa zato nema boljeg načina da se pobije duhovno rastrojstvo daka, nego li je to, da se u školama posveti što veća pažnja telesnom vaspitanju.

Prvi put u istoriji doživljuje Božić u znaku državnog i duhovnog jedinstva. Ovo veselje je u toku dublje, što njega oseća i definitivno ujedinjena nemačka grupa u našoj poslobinskoj državi!“

List objavljuje dopise iz Ljubljane, Marijavora, Celja i Ptuja, te izveštava o životu nemačkih organizacija u Zagrebu.

Sokolska štedionica u Zagrebu

U kružu Sokolske župe Zagreb i u okviru Sokolske Petrove petoletnice, a svrhom da medu članstvom promiče štednju i ojača ekonomskih prilika svojih članova, osnovana je Sokolska štedionica, zadruga so.j, sa sedištem u Zagrebu. Sokolska štedionica započet će svojim radom 1. januara 1939, i to za sada u prostorijama župe, Preradovićeva ul. 4/II. Zadrugarom može postati svaki pojedini samostalni pripadnik sokolskih jedinica, svaka sokolska jedinica, te ostala pravna lica. U tu svrhu treba da se potpiše izjava-pristupnica, kojom se najavljuje priступ u smislu Pravila, koja staje na uvid u kancelariji Sokolske župe Zagreb, kao i kod svih uprava sokolskih društava i četa. Ta su pravila na temelju zaključka Okružnog suda, unešena u trgovacki registar za društvene tvrtke, dok su u zadružni registar unešeni ovi članovi Upravnog odbora Sokolske štedionice: Benzon Petar, načelnik upravnog odeljenja Kr. banske uprave u Zagrebu, Gajic Dimitrije, vlasnik ljevaonice željeza u Zagrebu, Gajski Dr. Dragutin, advokat u Novoj Gradiški, Heumer Viktor, direktor u p. u Zagrebu, Kodžić Stevo, umirovljenik u Zagrebu, Mahulja Dr. Srećko, advokat u Zagrebu (s. u Požegi), Mroš Petar, major u p. u Zagrebu, Stari Ivan, drž. čin. u Zagrebu, Veselić Vladoje, čin. stočne blagajne u Zagrebu, Visnovec dr. Borivoj činov. Jugoslavenskog Lloyd-a d. u Zagrebu i Weiss Oskar, priv. čin. u Sisku.

Nadzorni odbor Sokolske štedionice sačinjavaju ovi članovi: Gaieša Dr. Nikola, Gavrančić Dr. Oton, Kompanec ing. Gabriel, Podanić Dr. Rudolf, Rukavina Rudolf. Članovi Izbranog suda: Džamona Srećko, Gold Vladimir, Holer Dr. Dragan, Rodanč Mate i Rišlavi Josip. Sve su funkcije počasne i bezplatne.

Upis u članstvo sokolske štedionice nastavlja se dnevno u prostorijama Sokolske

župe Zagreb, za vreme urednih sati. Prije, odnosno pristupnice izvan Zagreba boravečih članova šalju se na Sokolsku župu Zagreb, za Sokolsku štedionicu. Svaki zadružni ideo iznosi Din. 25. — Kod prijeda treba da se uplati barem jedna petina upisanog ukupnog iznosa zadružnih udela, dok ostatak treba da bude isplaćen najkasnije pet meseci nakon primitka u članstvo zadruge. Sa prvom uplatom uplaćuje se i Din. 10, u ime upisnine. Uprava štedionice poziva sve dosele upisane zadruge, da bezuslovno do konca godine uplate barem prvi obrok i upisninu. U tu svrhu dobit će uplatnice Pošt. štedionice sa označkom „Sok. šted.“.

Štednja u sokolskoj štedionici vršiće se na dva načina: na uložne knjižice počevši od Din. 10. — na više, te putem nedeljne štednje sa najmanjom nedeljnom uplatom od Din. 2. — na štedno kolo koje će trajati tri godine. Zajmovi davat će se zadrugama, ali tek 6 meseci nakon njihovog primitka u Zadrugu, dok će štedište nedeljnih uplata moći da dobiju preduvode prema posebnom pravilniku. Prva sokolska jedinica, koja je pristupila štedionici, kao zadrugar, je Sokolsko društvo Zagreb 2, sa 40 zadružnih udela, a prvi ulagač je Sokolska župa Zagreb, koja je uložila iznos od Din. 90.000. — Do daljega ukamačivat će se uložci sa 4%, a primi li vanredna glavna skupština štedionice predlog o ukamačenju zadružnih udela, ukamatit će se i oni jednako kao i uložci.

Vanredna glavna skupština Sokolske štedionice u Zagrebu sazvat će se za nedelju 22. januara 1939.

TAKMIČENJA IZMEĐU ENGLEZA I BELGIJANACA

Engleski telovežbački Savez je pozvao Savez belgijskih gimnastičara na takmičenje u London, koje bi trebalo da se održi u martu ove godine. Belgijanci su poziv prihvatali.

Upis u članstvo sokolske štedionice nastavlja se dnevno u prostorijama Sokolske

POGREZIVA VRATILA**su najsvršeniji način vratila**

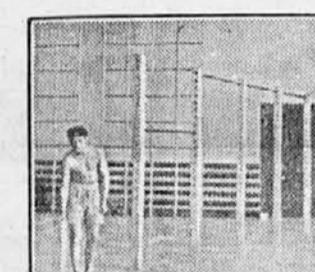
Svi stari sistemi su nepraktični i bivaju uklonjeni.

Usavršene sprave dobavlja specijalna

TVORNICA GIMNASTIČKIH SPRAVA

J. ORAŽEN

RIBNICA NA DOLENJSKEM

OLIVETTI

Elegantna, izdržljiva, jaka, dobra i jeftina pisača mašina, izrađena od najboljeg savremenog materijala kao kancelarijski i školski pribor

Možete dobiti u novo-otvorenoj

KNJIŽARI — PAPIRNICI „FENIKS“

GOJKO R. ĆEBÖ

BEOGRAD — PAŠIĆEVA Br. 24

ZATRAŽITE VELIKI**ILUSTROVANI KATALOG****Prva jugoslovenska industrija****SPORTSKIH POTREPSTINA**

M. DRUCKER

ZAGREB — ILICA 39